

Kwalificatie van de arbeidsverhouding

Guus Heerma van Voss | Vereniging voor Onderwijsrecht

11 april 2025

Universiteit
Leiden

Inleiding

- Voorgeschiedenis
- Voor- en nadelen gebruik zzp'ers
- Juridische ontwikkeling
- Arrest HR 24 maart 2023 (*Deliveroo*)
- Beslissing HR 23 februari 2025 (*Uber*)
- Het wetsvoorstel VBAR in voorbereiding
- Gevolgen voor het onderwijs

Voorgeschiedenis

- Twee decennia toename van het aantal zzp'ers: fiscale voordelen waren een belangrijke incentive
- Afbakening arbeidsovereenkomst ('in dienst') van overeenkomst van opdracht is moeilijker geworden
- Veel onderwijsinstellingen maken gebruik van zzp'ers en inhuur via bureaus
- Onderzoek Algemene Rekenkamer 2024: 9% ingehuurd personeel is zzp'er, 67% uitzendkracht of gedetacheerd via een bureau, 24% payroll of detachering uit pool of ander schoolbestuur

Juridische ontwikkeling

- Definitie arbeidsovereenkomst art. 7:610 BW stamt uit 1907 en is dwingend recht. De wet laat geen vrije keuze: de feitelijke verhoudingen zijn bepalend, niet de naam die partijen aan de overeenkomst geven.
- Indien geen arbeidsovereenkomst kan de Belastingdienst handhaven om de loonheffing te kunnen toepassen.
- Bij twijfel bestond tot 2016 de mogelijkheid zekerheid te krijgen via een Verklaring Arbeidsrelatie (VAR). Dit werd een automatisme.
- Wet DBA 2016: afschaffen VAR. Bedoeling: vervanging door modelcontracten.
- Handhavingsmoratorium wegens onduidelijkheden.
- Afschaffing handhavingsmoratorium 2025.
- Toepassing 'zachte landing': over periode tot 2025 geen boetes en navorderingen.
- Onderwijsinstellingen moeten hierdoor opnieuw kijken naar de houdbaarheid van hun relatie met zzp'ers.

Voor- en nadelen

- **Motieven voor scholen:**

- lerarentekort, opvang ziekteverzuim , tijdelijke financiering

- **Motieven voor personeel:**

- hoger inkomen, grotere invloed op arbeidstijden, minder bijkomende taken

- **Nadelen voor scholen:**

- Hogere kosten, minder continuïteit, roosterproblemen, vliegwieleffect

- **Nadelen voor personeel:**

- Minder zekerheid over werk en inkomen, geen sociale werknemersverzekering, geen pensioen, vrijheid kan tegenvallen

Arrest HR Deliveroo 24 maart 2023, NJ 2024/35

- “Of een overeenkomst moet worden aangemerkt als arbeidsovereenkomst, hangt af van alle omstandigheden van het geval in onderling verband bezien. Van belang kunnen onder meer zijn de aard en duur van de werkzaamheden, de wijze waarop de werkzaamheden en de werktijden worden bepaald, de inbedding van het werk en degene die de werkzaamheden verricht in de organisatie en de bedrijfsvoering van degene voor wie de werkzaamheden worden verricht, het al dan niet bestaan van een verplichting het werk persoonlijk uit te voeren, de wijze waarop de contractuele regeling van de verhouding van partijen is tot stand gekomen, de wijze waarop de beloning wordt bepaald en waarop deze wordt uitgekeerd, de hoogte van deze beloningen, en de vraag of degene die de werkzaamheden verricht daarbij commercieel risico loopt. Ook kan van belang zijn of degene die de werkzaamheden verricht zich in het economisch verkeer als ondernemer gedraagt of kan gedragen, bijvoorbeeld bij het verwerven van een reputatie, bij acquisitie, wat betreft fiscale behandeling, en gelet op het aantal opdrachtgevers voor wie hij werkt of heeft gewerkt en de duur waarvoor hij zich doorgaans aan een bepaalde opdrachtgever verbindt.”
- “Het gewicht dat toekomt aan een contractueel beding bij beantwoording van de vraag of een overeenkomst als arbeidsovereenkomst moet worden aangemerkt, hangt mede af van de mate waarin dat beding daadwerkelijk betekenis heeft voor de partij die de werkzaamheden verricht.”

HR 23 februari 2025, *JAR 2025/90 (Uber)*

- Ov. 3.4: “... de omstandigheid (ix) “of degene die de werkzaamheden verricht zich in het economisch verkeer als ondernemer gedraagt of kan gedragen, bijvoorbeeld bij het verwerven van een reputatie, bij acquisitie, wat betreft fiscale behandeling, en gelet op het aantal opdrachtgevers voor wie hij werkt of heeft gewerkt en de duur waarvoor hij zich doorgaans aan een bepaalde opdrachtgever verbindt”, is niet als zodanig van ander gewicht dan de andere (...) omstandigheden”.
- Ov. 3.5: “...dat het zich kan voordoen dat de arbeidsrelatie ten aanzien van hetzelfde werk, verricht ten behoeve van dezelfde opdrachtgever/ werkgever, ten aanzien van werkenden die zich in het economisch verkeer als ondernemer gedragen of kunnen gedragen als hiervoor in 3.3 bedoeld, anders te kwalificeren valt dan ten aanzien van andere werkenden.”

Wetsvoorstel VBAR (Raad van State-versie)

Nieuw artikel 7:610a lid 3 BW:

“Van arbeid verrichten in dienst van een werkgever als bedoeld in het eerste lid is sprake indien:

- a. de arbeid wordt verricht onder **werkinhoudelijke of organisatorische sturing** door de werkgever, en;
- b. de werknemer de arbeid niet **voor eigen rekening en risico** verricht, of de arbeid in mindere mate voor eigen rekening en risico verricht dan dat sprake is van sturing als bedoeld in onderdeel a.”

Gevolgen voor de onderwijspraktijk

- Evaluatie bestaande zzp-relaties
- Aangaan nieuwe opdrachtovereenkomsten
- Handhaving door Belastingdienst
- Relaties met zzp-contracten
- Inzet via bureaus
- Goed werkgeverschap
- Beoordeling bijzondere situaties